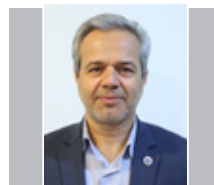

بررسی از وضعیت بازار خرما؛ امیدها و نگرانی‌ها

محمدحسین اکبری یزدی

در سال ۹۴ به دلایلی تولید خرما با افت ۴۰ درصدی مواجه شد که همین افت تولید باعث افزایش قیمت گردید به طوری که قبل از شروع ماه مبارک در بعضی از ارقام تا ۱۰۰ درصد افزایش قیمت را شاهد بودیم.

در سال جاری کشاورزی ۹۵-۹۶ تولید خرماي کشور وضعیت نرمال و طبیعی داشت و علیرغم بروز خشکدگی خوشه، با افزایش ۴۰ درصدی تولید نسبت به سال قبل روبرو بودیم. آمار فروش خرما از مهر تا پایان بهمن ۹۴ و مقایسه آن در همین مدت در سال ۹۵ کاملاً با هم متفاوت است و دارای پیام واضح و آشکاری می‌باشد. (جدول ۳ و ۴)

جدول شماره ۳: میزان قیمت خرماي مضافتی و درصد فروش آن از مهرماه تا بهمن ماه ۱۳۹۴

مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	
۳۵۰۰۰	۳۶۰۰۰	۳۸۰۰۰	۴۰۰۰۰	۴۲۰۰۰	میانگین قیمت خرماي مضافتی صادراتی
۴۵۰۰۰	۴۵۵۰۰	۴۶۰۰۰	۵۵۰۰۰	۵۰۰۰۰	میانگین قیمت خرماي درجه یک داخلی
٪۱۰	٪۱۳	٪۲۱	٪۱۷	٪۱۴	درصد فروش

جدول شماره ۴: میانگین قیمت خرماي مضافتی و درصد فروش در سال ۹۵

مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	
۶۵۰۰۰	۵۸۰۰۰	۵۵۰۰۰	۵۳۰۰۰	۵۲۰۰۰	میانگین قیمت خرماي مضافتی صادراتی
۷۳۰۰۰	۶۶۰۰۰	۶۵۰۰۰	۶۵۰۰۰	۶۵۰۰۰	میانگین قیمت خرماي درجه یک
٪۸/۶	٪۴/۵	٪۴/۷	٪۴/۵	٪۵/۲۳	درصد فروش

بر این اساس، وضعیت بازار خرما به شدت به کیفیت و کمیت تولید وابسته است؛ کمیت به لحاظ میزان عرضه و کیفیت به لحاظ پوشش لایه های بازار (هر قشری از مصرف کننده دارای تقاضای کیفیت مخصوصی است).

تحلیل بازار خرما فقط از روی آمار و ارقام نباید صورت پذیرد زیرا در بازار خرما و همچنین بسیاری از تولیدات کشاورزی مسائلی دخیل است که نمی توان تحلیل و یا پیش بینی دقیقی از بازار داشت ولی با توجه به وضعیت کنونی و در مقایسه با سال قبل، پیش بینی می شود که قیمت اکثر ارقام خرما دارای ثبات باشند. البته تعدادی از صاحب نظران کاهش قیمت در ماه های ابتدایی سال نور را پیش بینی می کنند. در حال حاضر حدود ۴۰ درصد از خرماي تولیدی، روانه بازار شده است و ۶۰ درصد آن در سردخانه ها و انبارها موجود است که امیدواریم ۱۰ درصد دیگر هم تا پایان سال روانه بازار گردد.

* نایب رئیس
انجمن خرماي استان کرمان

خرما یکی از محصولات باغی ارزشمند و استراتژیک کشورمان است. ایران با تولید حدود یک میلیون تن خرما، در سال جایگاه دوم جهانی را بعد از مصر دارا می باشد. حدود یک میلیون نفر در امر تولید این محصول و به همین مقدار در صنعت فرآوری خرما و تجارت و صادرات حمل و نقل به صورت مستقیم و غیر مستقیم مشغول به کار هستند. با نگاهی به آمار تولید و صادرات این محصول گرانبه، امیدها و نگرانی هایی را باید داشته باشیم. تولید جهانی سال های گذشته رو به افزایش بوده است (جدول شماره یک نقل از FAO) و می توان امیدوار بود که در آینده نیز با افزایش تولید روبرو باشیم:

جدول شماره یک نقل از FAO

۲۰۱۲	۲۰۰۱	۱۹۹۱	
۱۰۰۰	۸۷۰	۶۳۰	تولید به هزار تن
۱۴٪	۳۸٪		درصد افزایش

صادرات خرماي کشور علیرغم افزایش تولید دارای ثبات نسبی بوده است (جدول ۲ نقل از FAO) ثبات و صادرات بازار، عرضه را به دنبال خواهد داشت و نگرانی بابت کاهش قیمت به حق خواهد بود که تبعات بد ناشی از کاهش قیمت، قطعی خواهد بود.

جدول شماره ۲ نقل از FAO

۲۰۱۲	۲۰۰۱	۱۹۹۱	
۱۱۹۳۶۴	۲۸۴۷۵	۳۴۷۸۱	تولید به هزار تن
۱۱۰۹	۳۰۲۷	۵۰۵	درصد افزایش

البته در سال های اخیر به دلیل استقبال بازارهای صادراتی از خرماي ایران افزایش کمی در میزان صادرات را شاهد بودیم ولی این میزان نسبت به میزان تولید قابل توجه نبوده است. یکی از علل عدم رشد خرماي کشور نبود ارتباط محکم کاری بین تولید کننده و صادر کننده است. هیچ صادر کننده ای توان تامین خرماي مورد نیاز برای صادرات نداشته و برای این امر دوره وجود ندارد: اول اینکه خرماي مورد نیاز را ابتدای فصل برداشت، خریداری کند که این امر اولاً مستلزم سرمایه در گردش بسیار بالاست.

دوماً مشکل خرید و ریسک قیمت را نیز باید بپذیرد. راه دوم اینکه تامین خرما را از طریق مشارکت با باغداران تامین کند که این امر هم برای صادر کننده مفید است و هم برای تولید کننده. بنابراین برای توسعه صادرات راهی جز تشکیل شرکت های صادراتی که باغداران سهامدار آن باشند، وجود ندارد.

تحلیل بازار خرما

اگر چه بازار خرماي ایران حساسیت بیشتری به رقم مضافتی دارد ولی برای تحلیل بازار باید جامع نگر باشیم و بازار تمام ارقام را رصد کنیم و همچنین مقایسه ای بین وضعیت تولید و بازار سال قبل خرماي کشور و سال جاری بنماییم.